

REVUE PLAV

PŘEKLADATELÉ LITERÁTI AUTOŘI VYKLADAČI

PÁTEK 9.9.2005

č.28

Jak se z Plav!u stala Plav Revue?!

Když v září roku 2002 vyšlo první číslo tohoto časopisu, nikdo z těch, kdo se na jeho vzniku podíleli, jistě nemohl tušit, že se o dva a půl roku později objeví v celorepublikové distribuci časopis stejného jména, jen s podtitulem „měsíčník pro světovou literaturu“. A že se budou podílet na jeho výrobě. Po delší debatě jsme se rozhodli zachovat i tento menší časopis, který vycházel a vycházet bude jako doprovod *bubeníčkovských překladatelských večerů*. Aby byla zachována názvová kontinuita a nedocházelo k lezení si do jmenného zelí, přejmenovali jsme časopis na *Plav Revue*. Budete se v něm i nadále setkávat s překlady textů, které se na *večerech* objevují, a budete si ho moci i nadále stáhnout v elektronické formě z webové stránky www.splav.cz. A má-li tento časopis nenávratně zmizet v propadlišti dějin, stane se tak ve chvíli, kdy nebude žádný zjevný důvod k jeho vydá(vá)ní.

Právě probíhající *bubeníčky* jsou odrazem překladatelské soutěže Jiřího Levého. V říjnovém čísle časopisu *Plav - měsíčník pro světovou literaturu* se setkáte s výběrem nejzajímavějších textů z Levého soutěže za posledních několik let, v časopise *Plav Revue* nahlédnete do textů z ročníku právě ukončeného. A dobře se bavte.

Radim Kučera

Laureáti soutěže aneb „Z těch určitě něco bude!“

Když si ode mě paní na poště přebírala dopisy pro překladatele, kterým patří dnešní večer, zvolala: „Jé, Kostelec nad Černými lesy! Vy to posíláte mojí sestřenici! Co to, prosím vás, je?“ Vida, že příbuzenské vazby boří všechny bariéry včetně listovního tajemství, vysvětlil jsem, že „sestřenice“ vyhrála v překladatelské soutěži a že jí posílám pozvánku na večer laureátů. „Vážně?“ pravila paní za přepážkou a nadšeně prohlásila: „No, vona je dobrá! Z tý určitě něco bude!“

Ta paní na poště v podstatě shrnula ideální výsledek několikaletého úsilí Obce překladatelů zaměřeného na vyhledávání překladatelských talentů, kterému se říká Soutěž Jiřího Levého. Letos proběhla už podvanácté a sešlo se v ní sedmačtyřicet překladů z celkem třinácti jazyků, od běloruštiny po čínštinu, a také dvě práce na téma kritika překladu. . .

Nabízíme vám tedy výběr toho nejlepšího, co se v letošní soutěži sešlo – jako sondu, co si překladatelé vybírají sami od sebe, z čirého zájmu o věc i jako ukázkou, jak na tom je generace těch mladých a nejmladších, kterým patří budoucnost českého překládání. . .

Popřejme jim, aby se určitě vyplnilo to malé poštovní proroctví!

Stanislav Rubáš

Michel Faber: Víc než bolest

Morpheus, bubeník přední deathmetalové kapely ze skotského North Ayrshiru, se v den, kdy měli s Corpse Grinder vyjet na východoevropské turné, probudil se zvláštním pocitem v hlavě. Z přemíry zimního světla, které do bytečku dopadalo nezataženým arkýřovým oknem, mrkal a mhouřil oči. Na autech zaparkovaných před domem ležela bílá vrstva nočního sněhového přídělu. Oslnivě, agresivně bílá. Zasněžená auta dřív Morphea nikdy netrápila, ale teď to bylo jinak.

„Je mi nějak divně,“ řekl maďarsky své přítelkyni Ildiko. Na tom nic zvláštního nebylo. Postel, ve které spolu leželi, se nacházela v Budapešti.

„No jo, vždyť jsi divnej kluk,“ odvětila Ildiko a strapatou hlavou se mu otírala o rameno. Pohladil ji pod dekou a trochu ho zmátlo, že už není nahá, ale zabalená v teploučké bavlně. Jeho dlaně, samý mozol po letech bubnování rychlostí 240 úderů za minutu při písničkách jako „Inferno Express“ a „Sejdem se v Gomoře“, spočinuly na podivných strupovitých vzorech na jejím oděvu.

„Co to máš na sobě?“ zeptal se a ona se posadila, aby mu ukázala jeho vlastní černé triko s logem Corpse Grinder, na zádech potištěné stříbrnými písmeny: Evropské turné 2002 – Budapešť, Bratislava, Praha, Wroclaw, Varšava. . . následovala další města, jejichž jména se v pračce už napůl rozložila.

„Prát ručně,“ stálo na výrobku, ale na rovinu, kdo byl pral trička v ruce?

„Sluší ti to,“ pochválil Morpheus. Byla to úleva, koukat na něco tmavého.

„Jestli chceš, mohla bych ti půjčit hezkou růžovou košilku.“

„Hahaha,“ zabručel a v duchu si říkal, jestli se „hahaha“ maďarsky náhodou neřekne trochu jinak.

Ildiko byla nejtípnější holka, s kterou kdy chodil. Nebyla záněcenou fanynkou, vlastně se jí Corpse Grinder ani moc nelíbili. Její parketou byl ambient. Ale jeho měla ráda.

„Mám takovej zvláštní pocit v hlavě,“ řekl.

„Je to nepříjemný?“ zeptala se a vstala z postele, lem obřího trika jí bohatě zakrýval zadek.

„TŘESTE SE!“ hlásal slogan pod seznamem vystoupení.

„Jo, nepříjemný,“ připustil zamračeně.

„Takže. . . tě bolí hlava?“ řekla a ze starého litinového topení sundala vyhráté punčocháče.

„Mě nikdy hlava nebolí,“ prohlásil Morpheus a ve tváři mu škublo, protože jak si stoupla před okno, oslepil ho prudký sluneční svit, který jako svatozář orámoval její postavu.

„Tak teď tě asi bolí.“

„Možná že mám. . . ten. . .“ Nevěděl, jak se maďarsky řekne mozkový nádor. „Možná že umřu.“

Hodila mu tričko zpátky, aby si mohla vzít podprsenku. „Pro začátek zkus aspirin,“ poradila mu.

* * *

„Víš, že na drogy nedám,“ pokáral ji. Masivníma, sluncem zalitýma rukama si clonil obličej.

To byl fakt, že Morphea nikdy hlava nebolela. I když jako teenager žil v Maybole – to se ještě jmenoval normálně Andy Wilkie, nikdy v žádné části těla bolest nepocítil, tedy kromě puchýřů na ruce, když se poprvé přidal k The Unbelievably Ugliers (později The U.U., potom Judas Kiss a nakonec Corpse Grinder).

„Bolest je iluze,“ říkával. „Síla ducha, kámo!“

Taky byl fakt, že Morpheus nedal na drogy. Málokterý z jejich fanoušků to věděl, ale Corpse Grinder byla skvadra neobvykle slušných týpků, kteří už dávno vyhodili a nahradili spoluhráče, jejichž zlovyky jim znemožňovaly zkoušet všechny ty hudební libůstky a zvládat smrtící tempo jejich koncertů. Když ještě Corpse Grinder působili ve Skotsku, kytarista Neil (alias Cerberus) si čas od času přihnul a basák Charlie (Janus) si někdy na nočních akcích dal éčko, ale teď, když už vyrostli a usadili se v Budapešti, byli čistí jako padlý sníh.

„Zvláštní, jak se to všechno vyvrátilo,“ říkal vždycky Cerb. „Z Ayrshiru do Maďarska. Tam doma se k nám nikdo neznal, ještě dneska bysme hráli v místní putyce. Tady na nás chodí stadiony.“

Když Cerb začal na tuhle notu, Morpheus se vždycky zvedal. Ve dvaadvaceti byl ještě trochu mladý na nostalgické vzpomínání. Navíc nebyla tak úplně pravda, že na Corpse Grinder chodí stadiony – stadiony objížděli, jenom když se jim poštěstilo dělat předskokana větší kapele, třeba Pantere nebo Metallice. Stejně se to mělo i s touhle jejich východoevropskou šňůrou. Ačkoli na svých tričkách byli jako hvězda uvedeni výhradně Corpse Grinder, ve skutečnosti byli jenom jednou z předkapel Slayeru, těch zasloužilých heavymetalových harcovníků. Celé tisíce východoevropských adolescentů byly připraveny vylézt z úkrytů, aby spatřili Slavery, a při troše štěstí snad zajásají i při Corpse Grinder a koupí si jejich cédéčko nebo tričko (co se má „prát ručně“).

„Možná sis, Morphe, přeležel krk,“ nadhodila Ildiko. „Třeba jsi spal ve špatný poloze.“

„Jo, vedle tebe,“ zašklebil se a zkusil si třít spánky.

„Přestaň skuhrat,“ řekla, teď už zcela oblečená a v plné práci. „Přinesla jsem ti kafe.“

„Snad ne ten portugalskej šunt z modrozlutý krabice?“

„Ne, tohle je holandský. Špičková značka. Inferno Espresso.“ Shlížela na něj s kamennou tváří, dokud mu nesešlo, že si dělá legraci.

„Hahaha,“ pronesl.

Po chvíli ho přesvědčila, aby se šli projít na čerstvý vzduch. Jeho „mrzuté hlavě“, jak ji diplomaticky nazvala, by kyslík a pohyb mohl prospět. A tak si oba vzali bundy, rukavice a polské boty lemované kožešinou a vyrazili do ulic v okolí jejího bytu. Morpheus si nasadil tmavé sluneční brýle. Obvykle se takovému pozérství ve stylu populárních rockových hvězd vyhýbal, ale slunce na sněhu bylo pořád děsivě ostré.

„Ildiko, to máme dneska ale krásně!“ zavolala květinářka Hajnalka.

„Nádherně!“ odpověděla jí halasně Ildiko.

„O tom se ve Skotsku taky všichni baví,“ mumlal Morpheus. Očima sledoval chodník, kde podrážky chodců sníh rozhnětlý v mnohem koukatelnější břechku. „O počasí.“

„Tak to podle mě určitě bude lidskej povahovej rys,“ řekla, zatímco ho vedla pod plátěné přístřešky pouliční tržnice.

Prodejci tu dnes byli v hojném počtu. Obvyklé stánky nabízely mobily, nmoderní italské kožené bundy, padělané oblečení od Gapu a Adidasu, pirátské videokazety s hollywoodskými filmy, portugalskou kávu v modrozlutých krabicích, kalendáře s Britney Spears a zlevněné cukrovinky; byly tu však k mání i tradičnější tovary: domácí jahodová marmeláda, prasklé žárovky, které si lidi za pár forintů mohli koupit, aby je v práci „prohodili“ za funkční, stohy kancelářského papíru, obrovské plesnivé salámy.

„Nechtěl bys Bounty?“ zeptala se Ildiko, když její pohled dopadl na vachrlatý stůl naložený americkými čokoládovými tyčinkami dováženými přes Spojené arabské emiráty.

„Je mi. . . Mám zvláštní pocit v žaludku,“ řekl Morpheus.

„Jinými slovy – je ti špatně,“ upřesnila Ildiko a sama si koupila marsku.

„Mně nikdy není špatně,“ trval na svém Morpheus. Zatímco se přehraboval pirátskými cedéčky, posunul si brýle až nahoru pod kapucu. Měli tu výběr největších hitů Slayeru, nazvaný *The Greatest Hits of Slayer*, a (to snad ne) taky poslední album od Cradle of Filth. Od Corpse Grinder samosebou nic.

„A ty bys chtěl, aby tu něco bylo?“ podivila se Ildiko. „Za černý kopie byste nedostali žádný peníze.“

„Za oficiální cedéčka jsme taky nikdy žádný peníze neviděli,“ zabručel. „Piráti si aspoň platí vlastní náklady.“

Ildiko si nenačatou tyčinku schovala do kapsy u bundy. „Nejdřív si dám něco výživného,“ rozhodla.

„Pojď, skočíme ke Kálvinovi a dáme si *halászlé*.“

„Nemám hlad!“

„Nemůžeš být dneska večer na lačno.“

To bylo poprvé, co se zmínila, že má Morph dnes večer koncert, první z dvaadvaceti akcí, našlápnutý rozjezd nejvýpravnějšího turné v historii Corpse Grinder.

„To má čas,“ pravil Morpheus a jeho zrak upoutal jakýsi leštěný magazín, který vypadal, že by mohl být o thrash metalu. Ukázalo se, že je to porno pro úchyláky, kteří ulítávají na kůži.

* * *

„Morphe, vem si ode mě trochu polívky,“ naléhala Ildiko, zatímco si do *halászlé* míchala smetanu.

„Na cokoli z ryb je ještě moc brzo,“ řekl. Světla v kavárně Kálvin byla příjemně tlumená, ale když viděl, jak se v tmavé polévce kolem kroužící lžice točí světlá smetana, zamotala se mu trochu hlava.

„Už je jedna,“ připomněla mu. Koncert na hradě měli v 19.30 odpálit tuzemští ctizádostivci Férfiak, Corpse Grinder budou následovat ve 20.15. Jak Morpheus stále bezmocně civěl na smetanu rotující v polévce, dostal náhle vizi, jaká světelná show by se nejlíp hodila k jejich kapele: blikající červené stroboskopy a smyčky omračující bílé záře prohánějící se po pódiu.

„Dneska roznesem všechny na kopytech,“ prohlásil, popadl lžičku a vidličku a na hraně stolu zabubnoval zběsilý tuš. I takhle na ubruse byl jeho výkon a um nezaměnitelný.

„Tak už máte vybráno nebo co?“ ozvala se servírka.

* * *

Morph prošel dveřmi pod vývěsním štítem s nápisem GYOGYSZERTÁR. Klidně se tak mohla jmenovat nějaká východoevropská thrashmetalová nebo gotická skupina, ale znamenalo to „lékárna“.

„Bolí mě hlava,“ oznámil staré paní v bílém plášti za pultem.

„Mluvte nahlas,“ vyzvala ho, uzlovitou ruku si dala za ucho.

„Hlava mě bolí,“ zopakoval zahanbeně.

„Co jste už zkusil?“

„Nic. Co máte?“

Ukázala za sebe, na stěnu plnou malých kartonových krabiček. Analgetika pro každého muže, ženu a dítě v Budapešti, jak se zdá. Vážně se v patřičném množství lebek skrývá dost bolesti, která by ospravedlnila existenci všech těch pilulí?

„Aspirin je prej docela dobrej.“ prohodil Morpheus v naději, že se o něj stará paní postará.

„V tom případě nemusíte platit nekřesťanské peníze za nějakou vyhlášenou značku.“ Připadala mu laskavá, taková mateřská. „Vzadu máme haldy laciného aspirinu. Dostanete jich sto za stejnou cenu jako dvacet od Bayera.“

„Potřebuju jich jen pár,“ požádal Morph. Říkal si, čím si to zasloužil, že se musí dohadovat s jediným žijícím prekapitalistou v celém Maďarsku.

„Dám vám jich padesát.“ Usmála se a už si to šinula do skladu, jako by byl drzým chlapečkem v pekařství a ona mu chtěla tajně podstrčit sáček koblih od včerejška.

Za chvíli před ním stála s umělohmotnou lahvičkou a sklenicí vody.

„Cože, to jako tady?“ zeptal se Morph vyplašeně.

„Jistě. Co můžeš udělat hned. . .“

Vyklepl z lahvičky dvě tablety, hodil si je do pusy a rychle je spláchl hltem vody.

„Vy jste to ještě nikdy nedělal?“ podivila se, když se začal skoro dusit. Zašklebil se a ještě se napil.

„Brrr,“ odvětil a zavrtěl hlavou.

„Pracujete v Budapešti?“ Samozřejmě poznala, že je cizinec.

„Jsem muzikant.“

„Vážně? Jak se jmenujete?“

„Ee. . . Andy.“

„Z Anglie?“

„Ze Skotska.“

„Krásná země. Co vás přivádí do tohoto zlodějského doupěte?“

Malá poptávka po Corpse Grinder ve Skotsku, pomyslel si. „Mám tady přítelkyni.“

„To je hezké,“ řekla a vlídně svraštila koutky očí. „Tak to máme sto forintů.“

* * *

„Co hlava?“ starala se Ildiko, když se vraceli do bytu. Drobný déšť se do sněhu zakusoval jako kapky kyseliny. Zaparkovaná auta začala zpod svých bílých přístřešků vykukovat jako velikánské plechové houby.

„Čím dál horší,“ řekl Morph. „Neměl jsem si ty prášky brát. Síla ducha, ta je potřeba.“

Když byli doma, nechal Ildiko, aby mu masírovala krk a ramena, zatímco se díval na televizi. Dálkovým ovladačem snížil jas natolik, že všichni vypadali jako černoši.

„Možná bys měl dát klukům vědět,“ navrhla Ildiko.

„Dát vědět co?“

„Že dneska možná nebudeš moct hrát.“

„Jasně že budu moct hrát. Duch nad hmotou.“

Políbila ho na hlavu. Prsty měla unavené, jak mu hnětla napjaté svalstvo.

„Hele, koukej!“ zavolal. „To je zpěvák z Férfiak!“ Na obrazovce silně potetovaný mladík nějakému novináři povídal, že jeho kapela to na turné hodlá Slayerům pěkně natřít. Pak se před kameru protlačil basák, prostředník provokativně zdvižený, a anglicky zařval: „Nakopem je do prdele!“

Morph a Ildiko se pobaveně rozřehtali.

* * *

V šest už byl Morpheus na cestě na hrad, na dostaveníčko se svými druhy z Corpse Grinder. Autem to bylo dvacet minut. Ildiko seděla za volantem svého pirátského Volva, Morph vzadu, protože přední sedadlo obsadil pečlivě vyvážený a chvějící se průhledný plastový pytel naplněný vodou a tropickými rybami. Exotičtí živočichové pluli v obrovské igelitové placentě sem a tam, voda vibrovala do rytmu s vrčením motoru.

Morpheus teď do sedadla zezadu bubnoval opravdickými paličkami, aby se dal pořádně do kupy.

„Sejdem sééé v Gomořeéééé!“ zpíval monotónně a zároveň se snažil vymlátit z kožené opěrky duši.

„To těm rybám asi nedělá zrovna dobře,“ zavolala Ildiko přes rameno. Její otec čekal celé měsíce, až tyhle malé krásky dorazí, a nebyl by tedy právě nadšený, kdyby jeho rozhodnutí, že mu je ve městě vyzvedne dcera, mělo za následek, že nakonec obdrží mrtvolky.

„Prá-á-ávo silnějšííího-o-o!“ notoval si Morpheus titulní skladbu z jejich prvního alba. Ale každopádně už neububnoval tak agresivně.

Upřímně řečeno, bylo mu pod psa, a i když bil paličkami jen do sedadla, z toho vypětí mu ve spáncích bušila krev. Svíral paličky pevně v rukou, zhluboka dýchal, klouby na rukou zavrtával do kolen. Kožené motorkářské kalhoty, ve kterých byl jindy jako ryba ve vodě, studily a lepily se na nohy. Na bledých holých pažích mu naskočila husí kůže, ale bundu měl na předním sedadle, kde s ní byla podestlaná ta vratká rybí bublina, a představa, že ji bude muset vytáhnout, mu přišla naprosto neúnosná. V minulosti jezdil na koncerty vždycky jenom ve svém speciálním tričku; adrenalin ho hřál, i když auto nemělo topení a venku bylo pod nulou. Dnes klepal kosu.

„Vážně jsi v pohodě?“ starala se Ildiko, když zhluboka vzdychl, protože zrovna projeli ostrou zatáčkou.

„Otrava aspirinem,“ zaskuhral. Žaludek a střeva se mu v břiše proměnily v tvrdou gumu, v pevnou hmotu zcela neprůchodné anatomické skulptury. Ohromná temná bolest mu tepala v oblasti za levým okem a obočím. Ukazováčky tlačil do kořene nosu, čím dál silněji, až se zdálo, že by mohly prorazit lebku (což by se tedy, jak musel uznat, na obalu nějaké heavymetalové desky skvěle vyjímalo).

„Zastav.“ Nepoznával svůj hlas, přiškrcený nasální zvuk přehlušený vrčením motoru a hukotem v hlavě.

„K našim už je to jenom pár minut.“ Ildiko pohlédla do zpětného zrcátka a zjistila, že těsně za nimi stále jede auto natřískané postadolescentními Maďary, Peugeot po střechu narvaný mladíky natěšenými, jak si zapaří.

„Budu nejspíš —“

Morph sebou trhl, zběsile stáhl okýnko a vychrlil ven proud horkých zvratků. Vytryskly mu z pusy a z nosu jako pivo z protřepané plechovky, a jak je unášel vítr, udělaly na boku auta dlouhou žlutou šmouhu. Ildiko hladce přibrzdila a sjela ze silnice, aby uvolnila cestu burácejícím vozidlům.

Morpheus horko těžko otevřel dveře a svalil se na všechny čtyři do vlhké, zmrzlé trávy. Zvracel dál, křečovitě dával, až se zdálo, že se mu samou bolestí rozskočí hlava. Když ho Ildiko vzala kolem zad, dala se do něj šílená zimnice.

„Ja-jak jsme na tom s časem?“ zalapal po dechu.

* * *

Morpheus se probudil v tmavé místnosti, obklopený keramickými děvečkami a vyřezávanými soškami sobů. Ležel v posteli –

ne u Ildiko v jejím voňavém hnízdečku, ale na cizím, rozměrném rokokovém loži, několikapatrovém dortu složeném z příkrývek, vyšíváných přehozů, nažehleného bavlněného povlečení a podušek lemovaných kožešinou. Klidně mohl být dávnověkým válečníkem na pohřebním voru, jenž pluje po temném jezeře těsně předtím, než ho zapálí. Škvíra ve dveřích vpouštěla do ložnice bledou, starodávnou zář z haly. Rodiče Ildiko byli vždycky bohatí, dokonce ještě než byla chatrná maďarská železná opona netrpělivě roztažena. Obývali úděsný přízemní dům ve vídeňském stylu, který měl tři ložnice a interiér lovecké chaty z devatenáctého století – nazdobený šlehačkový dort chytrácky ukrytý v krabici od sucharů. Všude bylo hrobové ticho – obvykle, když přijel Morph na návštěvu, kloktal z předpotopní hifi-věže Pavarotti nebo Carreras. Posadil se v posteli, načež zjistil, že má na sobě jen tričko a trenky, točí se mu hlava a je slabý jako kotě.

„Ildiko!“ zavolal potichu.

Téměř okamžitě se objevila ve dveřích, v ruce hrnek ve tvaru veverky.

„Byl tu u tebe doktor,“ vysvětlovala. „Dostals injekci proti bolesti a něco na zvracení. Že prý migréna.“

„A koncert. . .“

„Už je dávno po. Zoltán z Férfiak za tebe zaskočil.“

„Zoltán? Kristova noho, ten by měl radši sedět na poště a razítkovat dopisy. . .“

„Možná že jo. Ale zaskočil za tebe. Teď už jsou na cestě do Bratislavy.“

„Do Bratislavy? Jakto?“ Vyhodil nohy z postele a zkusil se postavit, ale zdálo se, že mu na to dvě nohy nestačí.

„Už je druhý den,“ řekla Ildiko a poodtáhla závěsy. Dovnitř dopadlo nefalšované denní světlo.

Předložky z barvené ovčí kůže na zemi se karamelově a zlatě rozzářily. Morpheus si všiml, že s tímhle se teď už dokáže vyrovnat, že slunce pro něj už je v mezích snesitelnosti. Měl žízeň a byl trochu vyhládlý; vnitřnosti měl prázdné jako kopák.

„Musím do Bratislavy,“ prohlásil. Na stehně měl strup zaschlé krve, tam, kde kůží projela jehla.

Doktora si vůbec nepamatoval, i když si matně vybavoval, jak dorazili k rodičům Ildiko: extatický štěkot psa, jeho rozpaky, když ho s rukama zaháknutýma kolem jejich ramen museli malinkatí manželé středního věku skoro nést přes práh, fantastní cesta podél knihovny nacpané Goethem a všelijakými cetkami, vycpané antilopí hlavy, háčkované selské výjevy v týkových rámech, dveře pokoje pro hosty a na nich rozesmátá fotka z promoce, rezervní kulaté plastové akvářko, které mu dali na zvracení, božská úleva, že je v klidu a v teple a potmě.

„Nejdřív zkus, jestli zvládneš dojít na záchod,“ navrhla Ildiko. Jak tam stála a v rukou chovala porcelánovou veverku, vypadala šťastně a vyrovnaně – vždycky se ráda podívala na svůj starý pokoj, aby si připomněla, proč teď vede život ve znamení umolousaného minimalismu.

„Poblil jsem vám v hale koberec,“ vzpomněl si najednou Morpheus.

„S tím se netrap, to se spraví,“ uklidňovala ho Ildiko. „Navíc jsou naši úplně u vytržení z těch nových cichlid.“

Morph si představil manžele Flepsovy, jak sedí v předním pokoji, Pavarotti byl umlčen, a oni zbožně, téměř v transu zírají na své poslední exotické přírůstky. Zachechtal se a klidně se zase svalil na deku.

„Vypadáš na tý velký posteli moc roztomile,“ řekla Ildiko, zatímco zpod něj tahala pokrývky a znovu ho jimi přikrývala.

„Jsem z toho nějak. . . na kaši,“ zabrumlal, ale takovýhle obrat v maďarštině určitě neměli, protože Ildiko opáčila: „Myslím, že tu naši žádnou nemají. Co takhle trochu kuřecí polívky?“

„Ne, dík. . . jenom kafe.“

„A co třeba čaj ve veverčím hrnečku? Drahý anglický čaj, co můj statečný tatínek zakoupil v roce 77 na černém trhu. Od té doby zraje v plechovce a čeká jen na tebe, až se zastavíš.“ Znaveně zavřel oči.

„Moje kapela mě opustila,“ pravil hlasem až ze samých hlubin Hádu.

* * *

Do večera byl Morpheus na nohou, i když trochu vratkých. Za přítomnosti milých a pozorných Flepsových, přehnaně přátelského vlčáka a zdárně začleněných tropických ryb mluvil po telefonu s Cerberem.

„Slayeri sou v posledním tažení,“ oznamoval nadšeně Cerb se svým silným ayrshirským přízvukem. „Sou to starý dědkové. Naděláme z nich fašírku.“

„A co já?“

„Tobě necháme poslední ránu. Doraž za náma, až budeš moct. Sejdeme se v Gomoře!“ Cerb šílel, nakopnutý adrenalinem. Zrovna se chystal vylézt na bratislavské pódium a mluvil, jako by ho ohodila obrovská vlna fanouškovského obdivu nebo se nechal zlákat dealerem kokainu.

„Jak si vedou?“ zeptala se Ildiko, když zavěsil.

„Nevím,“ řekl. „Asi dobře.“

Morph dostal hlad, ale nechtělo se mu prodělat večeri o třech chodech pod bedlivým dohledem jejích rodičů, psa, dvou El Grecoových svatých a vycpané liščí hlavy.

„Vezmu tě někam na jídlo,“ zašeptala Ildiko a rodiče ujistila, že „Andreas“ potřebuje na chvíli na vzduch.

Vyšli z domu a oslnění světly nad vchodem váhavě klopýtali, dokud nenašli pevnou půdu pod nohama na hlavní, měsícem osvětlené ulici. Morphovy nohy fungovaly, jako by si je byl právě pořídil a ještě se nerozchodily. Pohlédl na oblohu, která tu byla jasnější než ve městě. Hvězdy tu tvořily neznámé vzory, úplně jiné než nad domem jeho rodičů v Ayrshiru. Na konci ulice byly potraviny, zavřená, a hospůdka s názvem Blaha. Vešli dovnitř a usadili se u stolu, čímž zdvojnásobili počet lidí, kteří sem přišli povečeřet, i když tu byla ještě hrstka těch u piva a vína. Trio místních muzikantů – kytara, akordeon a bicí – hrálo osekane verze popových standardů. Po příchodu Morpha a Ildiko usoudili, že se demografické složení v taverně Blaha změnilo natolik, aby mohli přejít od Abby k U2. Dívka s kočičíma očima, s níž Ildiko chodila do školy, se přiloudala pro objednávku.

„*Somlói galuska*,“ řekla Ildiko, aniž se podívala na jídelní lístek.

„*Bácskai rostélyos*,“ pravil Morph po chvíli přemítání.

„To myslíš vážně?“ zašeptala mu Ildiko. „Tak brzy po tý šavli?“

„Duch nad hmotou,“ ušklíbl se.

Než jim přinesli jídlo, hrála kapela U2, pak se sestava ztenčila na duo a spustili „Nothing Compares 2 U“. Morpheus pozoroval, jak si Ildiko do dokonalé pusinky nabírá vanilkový dort se šlehačkou; Ildiko pozorovala, jak Morpheus hltá roštěnou s rajskou omáčkou.

„Vadí to vašim,“ pronesl mezi dvěma sousty, „že jsme se ještě nevzali?“

„To víš, že jim to vadí, ty pitomče,“ odvětila a dlouhým růžovým jazykem si z prstů slízla moučkový cukr.

„Tak se vezmeme,“ řekl.

Starší osazenstvo na baru radostně zajásalo. Sem tam někdo zatleskal. Morpheus usoudil, že tím dávají muzikantům najevo své uznání.

„Ty blboune pitomá,“ povzdechla Ildiko a zavrtěla hlavou. „Hele, zatancujeme si.“ A zvedla ho ze židle.

„Mám z těch prášků pořád motolici,“ zasyčel jí do ucha, když si ho přitahovala k sobě. Akordeonista zahrál roztřesený tuš.

„Podržím tě, dokud nezabere ta roštěná,“ pošeptala mu.

Kapela, opět v plné sestavě, spustila waltzovou verzi skotské „Loch Lomond“.

„Na takovouhle věc já neumím tancovat,“ zamumlal jí ustrašeně do vlasů.

„Jenom se mě pevně drž,“ říkala mu přímo do toho ucha, které nebylo tak ohluchlé.

„Zavři oči a dělej, jako že si ke mně leháš.“

z angličtiny přeložila Lucie Sedláčková

3. cena v kategorii próza

Stella Feehilyová: Kačena

V předchozím ději divadelní hry dívka Catherine (Cat) zapálí v opilosti džíp svého přítele Marka. Další den přichází k němu domů, kde je Mark spolu s Eddiem. Ani jeden z nich netuší, co Catherine udělala.

Třetí scéna

U Marka v bytě. Televize a pohovka. Mark a Eddie sedí před televizí. Mark kouří jointa. Sledují fotbalový zápas. Před nimi leží velká sportovní taška.

Cat: Čau, jak se —

Mark: Kdes byla?

Cat: Tys nedostal textovku? Že budu spát u Sophie.

Mark: Ale jo, jo, dostal. Veškerou celou jednu SMS.

Cat: Já si teď zapnula mobil. Co se proboha stalo?

Mark: K čemu sem ti ten mobil kupoval, co?

Cat: Promiň, Marku. Sem to včera přehnal.

Mark: Abys ho vypínala nebo co?

Cat: Ne, to ne. Promiň.

Mark: Pocem.

Vztáhne k ní ruce a přitáhne si ji na koleno.

Cat: Dobrý?

Mark: Hm. Bejvala by ses tu šikla. Zvlášť po tý bolestný ztrátě.

Eddie: Kdo umřel?

Mark: Cat Lynchová, to je můj bratránek Eddie.

Potřesou si rukama.

Eddie: Čauky, kočko. *(Prohlíží si ji od hlavy k patě.)* Sem tě ještě neviděl.

Mark: Trochu si ji cvičím.

Eddie: *(Směje se.)* To seš teda šťastnej čokl. *(Vydává zvuky psího funění.)* Ty jo a co, poslouchá na slovo?

Cat: Už nenadělám na gauč.

Eddie: Ty jova. Brrrr, ta je ale vostrá. Ty jo, kámo, koukám, že ste se hledali.

Mark: Žádná netýkavka to není, vid' že ne, Kačeno? Buď na něj milá, zrovna se nám vrátil z „dovči“.

Chytne ji za ruku a políbí ji na ni.

Cat: Někde v teple?

Eddie: Costa del Chládek.

Cat: Jo tak.

Eddie: Zkrátili mi to vo tři měsíce za dobrý chování. Poněvadž tedka už sem hodnej hoch.

Cat: Venku sem neviděla džíp.

Mark: Zato sis určitě všimla, jak to tam je kurva vožehnutý, nebo ne?

Cat: No.

Mark: Ráno ho vodvezli. Srdce mi z toho div nepuklo. Na ten model sem čekal dva měsíce. Pět diskovejch kol z lehký slitiny, provedení semiš a kůže. Ty podělaný kouřový vokna mi tam dali minulej tejden a v kufru perfektní kožená bunda. Asi si brzy někoho podám. Víš, jak to myslím?

Cat: Ježíš, jasně. Páni. A víš, jak se to stalo?

Někdo se právě chystá skórovat za Manchester United.

Eddie: *(Dloubne do Marka.)* Brown.

Mark: *(Odstrčí Cat.)* Silvestre.

Eddie: Beckham.

Mark: Ruudy nalevo volnej. Přihrej. Přihrej.

Eddie: Man-chester!

Mark: Man-chester! Man-chester!

Mark a Eddie hlasitě řvou a pak jejich nadšení zklamaně opadne.

Mark: Bída.

Mark a Eddie: Totál bída.

Cat: Ten džíp. Jak se to stalo?

Mark: Seděl bych tady, kdybych měl tucha?

Eddie: Neměj péči, bejby, už se na tom pracuje.

Mark: Pět hasičskejch sborů a policajtů jak naděláno. A já byl v posteli, ksakru. Pernej den. Víš, jak to myslím?

Eddie: Ty vogo, podle všeho's přišla vo „Skleněný peklo“, kočko.

Cat: Nedošly mi ty esemesky.

Eddie: Ty jo ale pěkně debilní potupa, ne.

Cat: Se Sophie sme se zrušily. Rozbila si nos.

Eddie: Fakt blbá noc, ne. Když já se naposled ztřískal, urazil sem si jedničku. Sem na to musel dát korunku. Dívej. *(Vyhrne si horní ret.)*

Cat: To by jeden nepoznal. U sousedů byli policajti.

Eddie nadskočí a popadne tašku.

Eddie: Tvrdý, Marku. Za to je dvanáct let.

Mark: Já už sem vypovídal.

Eddie: Ale co když se vrátěj? Co když mě uviděj?

Mark: Klídek, Eddie. Pošlem votevřít tady Kačenu. Vypadá jako někdo se slušnou reputací.

Eddie: S čímže? Zní to jako něco nakažlivýho. Takhle, ne, Marku. . . *(Sáhne si do rozkroku.)* Brejden, doktore, tady mladej mi asi chytil ňákou reputaci. *(Směje se, jako když startuje auto.)*

Mark: S tebou budou chtít taky mluvit.

Cat: Proč?

Mark: Protože tady bydlíš, Kačeno.

Eddie: Tajíš snad před náma něco?

Cat: Bingo! To sem byla já.

Eddie: Tak to je fakt hustý, kočko. *(Ke Cat.)* Nejseš ty kapku feministka? No a jak to, že se menuješ Kačena?

Cat: Kačena mi říká jenom Mark. Menuju se Catherine, Cat.

Mark: Mrkni jí na nohy, Eddie. Tak veliký nohy sem na holce eště neviděl.

Eddie: Ty vole. Máš recht. Normální kačena.

Mark: To říkám.

Smějí se.

Cat: K popukání.

Mark: Tak rozhodčí! Thompson v ofsajdu.

Eddie: Chceš vidět fotku mý dcery? *(Z peněženky vytáhne fotografii.)* To je Shirley. Je jí pět. Zrzavá jak její máma, ale nemáme jí to za zlý.

Cat: Je milá.

Eddie: Dávám si teď věci do pořádku. Vezmu ji vod tý poběhlice i toho jejího novýho šamstra.

Cat: To je dobře.

Eddie: Takže to tedka rozjíždím tady s Markem.

Cat: Cože?

Mark: *(Umlčí Eddieho pohledem.)* Od zejtrka bude stát u vchodu.

Eddie: „Nejseš na seznamu, nemůžeš dovnitř.“ *(Směje se.)*

Mark: *(Přejíždí jí po zadku.)* Uděláš nám sendvič, Kačeno? Že sme se tak sešli.

Eddie: Pro mě čaj.

Cat: *(Zarazí ho.)* A koupils něco?

Eddie: Já přines sušenky. Slepovaný marmeládový kolečka. Sou vedle na stole. Jo a voda je uvařená. Dva cukry a kapku mlíka, kotě.

Mark: Tak to má bejt, ne, Kačeno?

Cat: Co jako?

Mark: Ty tomu dodáš ten správnej šmrnc.

Cat: Prosím?

Eddie: To je fakt, vole. Je to šmrncovní kost. Ne jako některý ty štětky, co ses s nima tahal.

Cat: Fajn. Udělám ten čaj.

Eddie: Dikan.

Odejde Cat.

Mark: Poslyš. Před ní ani slovo.

Eddie: Jak to myslíš?

Mark: Svý věci si nechávám pro sebe. Chápeš?

Eddie: Jasná věc, šéfe. Budu ji držet v blažený nevědomosti. (*Odmlka.*) Ale je to teda fakt super kost.

Mark: Můžeš ji mít.

Eddie: Fakt jo? To беру.

Mark: Vod čeho sou kámoši, ne.

Sledují obzvláště hrubý zákrok. Nelibě se přitom zašklebí.

Mark a Eddie: Debil Neville.

Mark: To je na volnej kop.

Eddie: A jaká je?

Mark: Je to kunda. Má to ráda nadsrno.

Eddie: Fakt? (*Mne si ruce.*) No tak, no tak!

Mark: Sem to říkal. Volnej kop. Něco vod tebe potřebuju.

Eddie: Stačí říct, kámo.

Mark: Asi vim, kdo to udělal.

Eddie: Udělal co?

Mark: Můj džíp, Eddie. Můj džíp.

Eddie: Kecáš? Tak to je mrtvej.

Mark: Je to jeden ze dvou lidí.

Eddie: Zmalujem mu prdel.

Mark: Je to skoro na devadesát devět procent.

Eddie: Znásilníme mu příbuzenstvo.

Hráči se řadí na volný kop.

Mark: Jestli srovnaj, je to v prdeli.

Eddie: Todle dycky nesnáším.

Cat přináší čaj.

Cat: Dáš si sendvič, Eddie?

Eddie: Co tam máš, kočko?

Cat: Sejra, šunku.

Eddie: Dám si toustíček se sejrem a šunkou.

Mark: Pocem, kotě. (*Cat k němu přistoupí.*) Pusu.

Políbí ho a on jí zmáčkne prso.

Cat: Ne.

Tým soupeře neskóruje z volného kopu. Hoši řvou radostí.

Mark: Jé, to je kokot – dá to do hodin! (*Směje se.*)

Eddie: Ty vole, díky bohu. A kde je vůbec Keane?

Mark: Každým pádem chybějící článek.

Eddie: No prosím, kámo, tomu říkám slovo do pranice.

Odejde Cat.

Eddie: Ty, Marku. Dlužíš jim lováče? Sou to ty v kuklách?

Mark: Ani nápad. Ale Hopper Deegan mi nejde z hlavy.

Eddie: Vyřídím ho za tebe. . .

Mark: A možná ještě někdo jinej. . . Vrtá mi to hlavou. . .

Eddie: Hele stačí říct. . .

Mark: Kurva hrajou jak ponocný. Beckham tam stojí jak tvrdý y.

Eddie: Ale háro má dobrý.

Mark: Víš ty, Eddie, co chci? Chci vocad' vypadnout. Dokoukat to v hospodě. Dát jedno nebo deset.

Eddie: Že váháš. Co můj toustík?

Mark: De se.

Odejdou. Chvilí hledíme na prázdné jeviště. Televize stále běží. Někdo dal gól. Vstoupí Cat se sendviči.

**z angličtiny přeložila Zdeňka Brandejská
3. cena v kategorii próza**

Vasil Bykov: Zed'

Věnováno Ryhoru Baradulinovi

Zed' byla z kamene, začouzená a velmi stará, jako celá tahle věžeňská pevnost, kterou zdejší diktátor zdědil po svém předchůdci – a ten ji zdědil po ještě starších diktátorech. V této zemi diktátoři nikdy nevymřeli. Kdysi dávno se tu konaly hostiny, tryzny nebo se zde strojily úklady a různé jiné zločiny – proti vládě, proti lidu nebo proti tomu, kdo měl v nikdy nekončícím boji o moc zrovna navrch. Nebo kdo zrovna prohrál. A teď tu seděl on a jemu podobní. Ostatní tu možná byli zavřeni již delší dobu, on se zde ocitl teprve nedávno. Poslední roky a měsíce svého života strávil na jiném místě, které se však velice podobalo tomu zdejšímu, takže ho změna žaláře nijak zvlášť neznepokojovala – tady jako tam pro něj byla uchystána kamenná šachta, vlhká a temná, pět kroků na délku a tři kroky na šířku. Železné dveře na závoru, páchnoucí kýbl v rohu místnosti, stejně jako všude. Jediné, co ho zde zaujalo, byla zed'. Ta naproti dveřím.

Kdekoli a kdykoli byl zavřený, vždycky ho zajímaly zdi – to, jak a z čeho jsou postavené. Především pak, co je na druhé straně, za zdi. Obvykle tam byla vysněná, ale nedosažitelná svoboda, po které nikdy nepřestával toužit. Zdi byly postaveny poctivě, tak, jak to kdysi uměli: kámen, vápno a cihly. A všechno dokonale tvrdé a pevné, ani kousíček se neodlomí. Ani klepání není slyšet. Hned

-----

první den zkoušel obvyklou věžeňskou morseovkou vyfukat na zeď zprávu, žádnou odpověď však nezaslechl. Možná, že za zdi nikdo nebyl. To by znamenalo, že tou zdi tahle kamenná věznice končí a začíná svoboda. Že se tam na slunci zelená nějaký trnový keř, tráva nebo že u zdi rostou věkovité stromy zámeckého parku. . .

Klekl si na zem vedle svých roztrhaných hadrů a přiložil ucho ke stěně. Bylo naprosté ticho. Za dveřmi před chvílí přešel dozorce a jeho kroky již pomalu dozněly. Slabá žárovka vysoko pod tmavým stropem stěží rozptylovala šero u kamenné podlahy. Nastávala hluboká věžeňská noc. A on se pomalu sunul po kolenou podél zdi naproti dveřím a začal ji ohmatávat, ohledávat, zkoumat.

Masivní kamenné kvádry ve spodní řadě byly k sobě postaveny natěsno a tak pevně, že jakékoli zaklepání – kloubem nebo pěstí – se v nich ztratilo. Stejně to bylo o řadu výš. Na kamenech bylo sice plno rýh, vyrytých zřejmě člověkem, ty mu toho však moc neříkaly. Mohl to být klidně nějaký nápis, ale v pološeru by stejně nic nerozluštil. A ani se o to nesnažil. K čemu by mu byly záznamy cizích osudů, když měl dost toho svého – nešťastného, plného utrpení a nadmíru nepovedeného. Těžko si už ve svém osudu dokázal představit něco jiného než tuhle kamennou noru. Nic jiného už nejspíš nikdy nebude a jeho život tu nakonec skončí. Bez sebemenší naděje.

Přitom tolik toužil po lepším, po nějaké změně. Jenže jaké? Bylo mu vcelku jasné, že nemá v co doufat, že se musí smířit s nejhorším. A s tímhle vědomím musí dožít až do konce Bohem a soudci vyměřený trest. Stejně však nedokázal vzdorovat naději, která na něj, jak se zdálo, vytrvale a neodbytně působila.

Zeď byla studená a tvrdá. Postavená ze samých drsných žulových kvádrů s nánosy vápna, časem dočista zkamenělého. Pravda, místy se daly nahmatat i měkčí kousky vápence. A jenom v koutě, ve vlhkém, ba mokřém koutě u země. . . Kámen a tvrdost vápna tam podléhaly času a patrně i stálé vlhkosti a stěna se v těch místech zdála být trochu měkčí. Samozřejmě ne tak, aby se dalo něco vyrýpnout, nějaký kousek. Ale kdyby si dal tu práci. . . Musí se o to pokusit.

Zkusil to. Nejprve nehty, ty si ale ihned všechny ulámал, potom bříšky prstů. Prsty kámen pochopitelně příliš neodrolil, ale přeci jen něco. . .

Svitla mu naděje. Jeho život jako by dostal jakýsi zatím nejasný smysl. Nemyslel již tolik na minulost a dokonce již ani nemyslel jen na utrpení. Počkal vždy, dokud za dveřmi neutichly kroky dozorců, a hned se vrhl do kouta, sedl si na bobek a rýpal, dloubal a škrábal. Ani se nemusel dívat pod ruce, nepotřeboval světlo, jeho prsty dobře znaly všechny detaily kamene, který se ale pořád zdál tak tvrdý, že jej žádné jeho úsilí nemůže zdolat. V rohu, v koutě to šlo poněkud snadněji, kámen zde byl měkčí nebo co. Právě tady se nyní koncentrovala jeho vůle a všechny za ta léta nenaplněné naděje.

Každý den spal jen pár hodin před budíčkem. Schoulil se do hadrů u nejsušší části zdi a trošku si zdříml, dokud k němu zdáli nedolehl zvuk gongu – znamení, že má vstávat. Počkal na snídani, misku čočkové kaše, kterou snědl během chvilky. Zbytek dne a noci trávil ve svém koutě a jako nějaký červotoč zpracovával kamennou zeď. Na reliéfu stěny se začínal rýsovat první cípek kamene. Možná jej již brzy bude moci zkusit vytáhnout a po něm snad zůstane malá škvíra. Kdyby tak byla stěna tenčí. Stačila by jen úzká skulina a protáhl by se. Jako se vždy protáhl plotem, když byl ještě chlapec, uličník, a lezl sousedovi do zahrady. Starší kluci ho posílali prvního, protože byl nejhubenější a nejmenší a prolezl všude, kde to jen šlo. A tam, kde to nešlo, prolezl také. Od těch dob si pamatoval, že když projde hlava, projde i celé tělo. Takový to byl čiperný uličník. Dokud

nevyrostl a nezačal se zajímat o politiku. V politice to bylo jinak. Stávalo se, že neprolezl nikdo. Ani on ne. Proto jej chytili.

Nepočítal dny a neměl představu, kolik jich uběhlo od té chvíle, kdy se pustil do své nekonečné práce. Den se pro něj dělil na budíček, jídlo – dvakrát denně – a dozorcovy kroky za dveřmi – tam a zpátky. Měl cíl a s cílem se zrodila netrpělivost, která ho záhy spalovala tak silně, až se jí sám lekal. Bylo mu jasné, že tak to nejde. Má-li se mu něco podařit, nepůjde to zdaleka tak rychle, výsledek se dostaví až po nelehkém zdolávání kamene a času. K tomu potřebuje dny, měsíce a možná i roky. Musí se obrnit nesmírnou trpělivostí a schopností přemáhat čas. A tak se obrnil. Naučil se pracovat pomalu a systematicky, nespěchat. Nebylo snadné si na to zvyknout, osvojit si onen klid, ďábelské sebeovládání, a učinit z něj svou druhou přirozenost. Ale snažil se, poněvadž jinak by neměl naději. Netrpělivost hubí naději, tím si byl jist. Naděje někdy skomírala, jindy ho zas rozpalovala k nevydržení. Neustále se zaobíral vyčnívajícím růžkem kamene, když najednou z druhé strany za zdí zaslechl jakési zvuky, známky života, jakoby pískot ptáčete. Vnitřním zrakem již viděl ptačí hnízdo, někde blízko, ve větvích trnkového keře, malinká ptačí mláďata se žlutými zobáčky, a považoval to za velmi dobré znamení. Zmocnila se ho zoufalá netrpělivost. Teprve logickou úvahou se mu podařilo netrpělivost trochu zchladit. Pískot přeci vůbec nemusel patřit ptáčeti, ale například myši. Mohla zde být obyčejná díra plná odporných vězeňských krys. Ale i myši díry musí vést někudy ven ze zdí. A možná i na svobodu.

Jednoho rána po dlouhé hluboké noci, kterou téměř celou probděl ve svém temném koutě, začal cítit, jako by se ten cípek, růžek kamene pod jeho prsty, pohyboval. Ne moc, avšak jeho citlivé prsty přeci jen zaznamenaly neznatelný pohyb – dolů a nahoru. To mu dodalo ohromnou energii. Napnul síly, zabral, ale v ten okamžik se zarazil: dnes ještě ne. Dnes ať ještě zůstane vše při starém. Úlomek musí vytáhnout zkraje noci, ne v jejím závěru. Na počátku noci bude mít před sebou přeci jen mnohem více času a možností. Poránu navíc obvykle chodí dozorcí.

Před příchodem dozorců byl celý nervózní z toho, že by mohli v jeho tváři něco postřehnout, nějaké oživení nebo stopy naděje. V cele bylo sice temno, ale on si uvědomoval, že ve výrazu jeho zarostlé tváře, do které se dozorcí pokaždé, ze zvědavosti nebo z povinnosti, pozorně dívali, se mohlo cosi odehrávat. Snažil se proto nasadit co možná nejkliďnější výraz, soustředěný kamsi dovnitř, zastřený, uzavřený pohledům zvenčí. Sám nevěděl, jak se mu to podařilo, nicméně dozorcí si zatím, zdá se, ničeho nevšimli. Už jen to znamenalo významný úspěch. Úspěchů však teď bude potřebovat mnoho, prahl po nich. V první řadě prahl po úspěchu ve vlhkém koutě.

Osud mu byl očividně nakloněn. Brzy se mu podařilo vytáhnout růžek kamene – úzký, s ostrými hranami. Dále však pokračoval tvrdý, drsný a studený kámen. Ten růžek se dal přinejmenším použít jako nástroj, mohl jím rýpat do dalších kamenů. Ihned se do toho pustil a rýpal, odlamoval a drhl kámen o kámen. Tlouci nemohl, bylo nutné se pokud možno vyvarovat sebemenšího hluku, aby nikdo ani za dveřmi ani tam za zdí nic neslyšel. Pořád, stejně jako dřív, nevěděl, co ho tam čeká. Zda svoboda, nebo třeba další vězení. Naděje mu však vytrvale vykreslovala jasný obraz svobody: město, setkání s přáteli, s ní. . . Stačí málo – překonat tuhle kamenou zed.

A tak dál rýpal, tiše, ostražitě, a přitom se neustále zaposlouchával do zvuků a šelestů za dveřmi. Co chvíli se napřímil a přesunul se mezi své hadry do druhého kouta. V noci již bylo klidněji, v noci jej

-----

dveřmi skoro nekontrolovali, mnohem více se dívali zvečera. Nad ránem byli dozorcí zřejmě unavení a chodili méně a pomaleji. Jednou ho napadlo, že by si mohl posunout postel blíž k rohu, aby mohl pracovat vleže. Byl by tak méně nápadný. Jenže jak to udělat? Když posune postel o metr, okamžitě si toho všimnou. Co kdyby ji posouval po menších kouscích, jen pár palců denně? Posunul se. Nejprve o tři palce, pak o pět. A ještě kousek. Kdykoli přišli dozorcí, sledoval nenápadně, zato pečlivě jejich pohledy – zda si něčeho nevšimli. Ne, zatím, zdá se, ničeho. Nebo že by snad tak dovedně tajili svá podezření? Co když ho prohlédli a teď jen čekají, až ho přistihnou v úplném závěru, v posledním okamžiku? Aby ho chytili zezadu za nohy, až se bude prodírat na svobodu! Hrozná představa.

Ke konci léta už měl postel posunutou až těsně do rohu. To, že léto skončilo, poznal podle teplejšího oblečení dozorců. Když některý z dozorců přišel zvenku, byla z něj cítit svěžest podzimního chladu a na uniformě se mu leskly kapičky deště. V cele se přitom teplota neměnila, trochu chladno na léto a trochu teplo na zimu. Žádné topení tu nebylo.

Po nějakém čase se mu podařilo vydrolit mezi kameny úzkou skulinu na čtyři prsty. Byla tam skutečně chodbička nebo možná myší díra, úzká a patrně i hluboká. Nasypal do ní všechno smetí ze zdi, odrovené během noci, a smetí zmizelo a nezanechalo po sobě ani stopy. Ráno, před budíčkem, zakrýval pečlivě otvor kamenným odštěpkem. Dobře pasoval na své původní místo a dokonce ani zblízka nebylo patrné nic podezřelého. Ještě pořád jako by se bál uvěřit ve svůj úspěch. Jedinkrát částečně povolil v ostražitosti a málem už mohla být celá věc prozrazena. Na vině byly jeho ruce. Dozorce, postarší muž s nezdravou pleť, když mu jednou přinesl jídlo – misku čočkové kaše –, utkvěl zrakem na jeho rukách. Postřehl to, ale nestihl již ruce schovat, už v nich měl misku. „Zedník, co?“ zeptal se dozorce a pokývnutím ukázal na jeho ruce. „Zedník,“ odpověděl co možná nejkldněji, ačkoli uvnitř byl celý napjatý nečekanými obavami: snad se nedovtípil? Ale ne, nedovtípil se, neboť dozorce jen se zjevným pochopením odvětil: „Taky jsem dělal zedníka.“ Když pak zůstal o samotě, pozorně si prohlédl své zdrsnelé ruce plné zatvrdlých mozolů. Takhle nikdy dříve nevypadaly, na svobodě fyzicky skoro vůbec nepracoval. Zedník se z něj stal až tady, v cele. S tím rozdílem, že on nestavěl jako obyčejní zedníci, ale boural starobylou kamennou zeď. A možná to bylo těžší než stavět. K čemu všemu se člověk neodhodlá kvůli vidině svobody. To člověk pochopí jen tehdy, když ji, svobodu, navždy ztratí.

Snad by bylo lepší, kdyby raději zahynul, zemřel, kdyby ho pochováli spolubojovníci a ona by si poplakala a spolu s ním by pochovála i svou lásku. Bylo by to lepší, jenže se tak nestalo. Dopadlo to hůř a teď ho tížila nejistota, neukončenost, nedořečenost. Onoho jarního večera se loučili, jak se domnívali, jen na pár hodin. K půlnoci se slíbil vrátit do jejího podkrovního pokojíku na kraji městského parku. A ona – to si pamatuje – se ani nechystala k spánku. Řekla mu: „Budu čekat.“ Ani se s ním pořádně nerozloučila, jen se k němu lehce přitiskla, otevřela dveře – a běž! A on šel. Spěchal, neboť měl jít až na druhý konec města, času bylo málo a on měl zpoždění. Kdyby tak tušil, kam tolik spěchá! Měl za to, že spěchá pro dobro jejich svaté věci, za přítelem. A zatím na něj čekala podlá zrada. Neštěstí jej stihlo nečekaně, ani nemohl zanechat své milované sebemenší vzkaz. Zmizel navždy. Kdekdo si mohl pomyslet, že prostě utekl – před druhý, od ní, pryč z města. A ještě k tomu, že zradil. Je možné, že všechno nastražili jejich nepřátelé, tak, aby si jeho druhové a ona mysleli, že je prodal. A ona ho teď nenávidí. Copak lze milovat zrádce? On jí navíc dosud neřekl to hlavní – pořád o tom

-----

přemýšlel, chystal se to vyslovit a znovu to odkládal. Buď nebyla vhodná chvíle nebo příhodný čas. Říkal si: potom. Ne. Musí se stůj co stůj dostat na svobodu.

Za celé ty roky, které strávil v samovazbách nebo ve společných celách, ani nezdoufal, že by se někdy mohl dočkat svobody. Ovšemže mohl očekávat amnestii nebo čekat, až zemře diktátor. Jenže v této zemi diktátoři neumírali často, ti měli železné zdraví, jako koneckonců všichni diktátoři. Dříve umře on, jeho zdraví nebylo nijak pevné. Venku jej podněcoval a držel na nohou boj za velkou myšlenku. Tady pak zeslábl, často míval kašel a pálilo ho na prsou. Jakmile mu však svítila ona nová naděje, cítil se hned lépe, jako by chytil druhý dech, a kašlal už jen, když ležel na posteli. Pokud se pachtil v koutě, nezakašlal ani jednou. Nemohl si to zkrátka dovolit.

Jedné hluboké noci, když za dveřmi prošel dozorce a jeho kroky utichly, nahmatal u díry něco nového. Novou hranku kamene, růžek, za který se dalo vzít. Zatím jen jednou rukou, ale když se bude ještě chvíli namáhat, možná to půjde i oběma. Tento objev jej nadmíru vzrušil. Byl to plod, nové možnosti, vzrůstající naděje, přiblížení vytouženého cíle.

Nesměl ovšem nic uspěchat. Vytáhnout ten kámen se mu hned tak nepodaří, na to měl prostě málo síly. Nejprve bylo potřeba vydrolit a rozšířit skulinu, případně vyrýpat vedle druhou. Ostatně zřejmě přecenil své možnosti, velmi se potil a padala na něj únava. Zvláště nad ránem. Bylo to pochopitelné, vždyť vlastně vůbec nespál. Nějaké dvě hodiny zvečera nebo před budíčkem nestačily na to, aby si odpočinul a znovu nabyl síly. Svou porci kaše snědl vždy celou, ale najednou mu to bylo málo. Když požádal o přídavek, jen se na něj udiveně podívali: co tak najednou? Tak raději zmlkl. Musel se spokojit s tím, co mu dali.

Od chvíle, kdy nahmatal hranku kamene, myslel stále častěji na ni. Když ve svém koutě rýpal, škrábal a drolil, vystávala mu před očima její půvabná tvář. Zjevovala se mu ve snu během krátkého spánku, a pokaždé to byl obraz smutný a hořký. Nikdy veselý, radostný, jak ji často vídal ve skutečnosti, zejména když byli sami v jejím podkroví. Venku za dveřmi šustil v korunách stromů vítr, do oken nahlížely sukovité větve javorů a jim bylo tak dobře jen ve dvou. I beze slov. Mlčky se věnovali jeden druhému a starali se o společnou svatou věc. Teď si jen přál jí říct, že ji miluje a že není žádný zrádce, ale oběť. Ať ví všechno po pravdě. Aby o něm nesmyslela špatně, to si nezaslouží. Kdyby jen věděl, jak všechno nakonec dopadne, choval by se tehdy jinak. Byl by stokrát lepší, odvážnější, rozumnější. Každý den, kdy byli spolu, by jí říkal, že ji miluje. Jako nikdy nikoho nemiloval. Kdyby to jen věděl! Jenže to nevěděl a nic neřekl. A to nevyřčené slovo ho velmi trápilo. A teď má naději. . .

Doposud šlo všechno poměrně hladce. Žalárníci si zatím ničeho nevšimli a nic nepoznali. Z vlhkého kouta vanul chlad, kameny byly ledové, až z nich mrzly ruce. Podle toho usoudil, že už mnoho nezbývá. Několik posledních kamenů – a svoboda! Jednoho dne, zrovna když ležel na posteli, zaslechl nějaké hlasy. Odtamtud, zpoza zdi. Docela blízko jeho kouta. Slověm nebylo rozumět, ale byly to hlasy lidí na svobodě. Svoboda byla nesmírně blízko! Právě v té chvíli cítil jistý neklid, který se objevil již poránu. Za dveřmi se rozléhal křik, zřejmě někoho bili. Posléze se křik ztlumil, asi jak křičícího zavřeli do cely nebo co. Seděl, napínal uši a vyčkával se zatajeným dechem. Měl dojem, že se to nějakým způsobem může týkat i jeho. A taky že ano. Najednou se dveře jeho cely doširoka otevřely, dovnitř se nahrnula celá tlupa žalárníků, s nadávkami jej vystrčili na chodbu a začali prohledávat celu. Prohledali jeho hadry,

-----

prohmatali zdi. Sžírala ho zlá předtucha, vypadalo to, že něco vědí. Dozajista zbledl ve tváři a bál se, že si toho všimnou. Naštěstí si zřejmě ničeho nevšimli. Postrčili ho na rozházené zmuchlané hadry a vypadli. Tu noc nepracoval, raději jen čekal a naslouchal. Noc byla neklidná, skoro až do rána za dveřmi chodili a pobíhali žaláři, opět bylo slyšet křik, nadávky, výhrůžky. Teprve nad ránem se vše uklidnilo a utichlo. Před budíčkem si ještě trochu zdříml.

Příští den vypadal klidněji a on, ačkoli byl pořádně vyhladovělý, se zase pustil do díla. Snažil se tentokrát rýt do hloubky, na tloušťku stěny, a ne rozrývat škvíru do šířky. Jakmile bude moci sáhnout hlouběji, ještě navíc oběma rukama, může se mu podařit vytáhnout nebo vyviklat větší kámen a vznikne průlez. Třeba sebemenší otvor. A už by se protáhl. Hodně už toho vyryl, jenže nevěděl, kam s odpadem. V koutě ho nechat nemohl, to by okamžitě zpozorovali. Jednou dvakrát vysypal odpad do kýble, který vynášeli vězňové pod dohledem dozorců. I to bylo riskantní. Či ho snad měl sníst? Zatím sypal odpad do bot, co měl postaveny stranou vedle dveří. Byly sice přímo na očích, ale v šeru nebylo vidět, že v nich něco je. Sám chodil bos. Prý že mu je v botách horko.

Jednoho rána, ještě před snídaní, když pohlédl do svého kouta, málem ztratil vědomí – v šeru matně probleskovala uzounká krátká skulina. Jako světlá čárka na temně černé zdi. V obavě, že by si jí mohli dozorcí všimnout, hodil do kouta svou věžeňskou halenu a světlou čárku zakryl. Dozorcí si sice ničeho nevšimli, každopádně mu ale bylo jasné, že už má nejvyšší čas. Musí co nejrychleji prásknout do bot. Jinak je vše ztraceno.

V noci dosáhl dalšího úspěchu. Podařilo se mu rozšířit skulinu tak, že jí mohl protáhnout obě ruce a uchopit kámen. Zbývalo jen vytáhnout jej k sobě. Podaří se mu ho vyrvat? Bude mít dost sil? Sil měl přeci jen málo. Začal tedy kamenem nejprve viklat, tahal a tlačil jej ze strany na stranu, odshora dolů. Zabralo mu to dost času, ale výsledek stál za to. Bylo zřejmé, že pomalu zdolává kamennou masu – svými slabými lidskými silami a mohutnou touhou po svobodě.

Kámen nakonec vytáhl, i když se mu z toho vypětí míhaly barevné kruhy před očima a sotva popadal dech. Ve zdi zůstal úzký a hluboký otvor, z něhož do cely zavanul chlad a temno bezhvězdné noci. Neměl času nazbyt. Do rána zbývaly jen minuty, tušil, že to nestihne. A v posledním okamžiku se může stát neštěstí.

Opatrně vrátil kámen na původní místo, dlouho jím otáčel, dokud nezapadl přesně tam, kde po léta ležel. Škvíry zakryl svými hadry. Ani zblízka by nemělo být nic vidět. Jen aby nedělali prohlídku! Jestli bude prohlídka, je se vším konec.

Ten den byl jako na trní. Chvilku poseděl, hned zas vyskakoval, přecházel sem a tam po té protivné cele. Dozorci, který mu nesl kaši, měl na sobě vlhký plášť a promočené boty. Znamenalo to, že tam, na svobodě, prší. Pravděpodobně začínalo jaro. A stále ho neodhalili. Už jen to byl úspěch, nevídaný, nebývalý. Hrůza pomyslet, kdyby se všechno pokazilo v samém závěru. V posledních okamžicích. Už aby se dočkal noci. . .

Konečně nastala noc. Žaláři se chovali jako vždy, přinesli večeři, vyměnili kýbl. V jejich chování ani v jejich pohledech nebylo patrné nic, co by jej mohlo znepokojoval. Zajisté by si něčeho všiml. Jeho oči a uši byly teď napjaté jako struny, jako laserový paprsek, nic jim neušlo. Mnohé teď navíc už nezáleželo na něm, ale na druhých. Tak dával pozor na ty druhé, na své věznitele. Vše, co záviselo na něm, již vykonal. Dokonce víc, než doufal.

Spěchal. Večer ani nemohl dojíst svou porci chleba (vázla mu v krku) a nevěděl, kam ji schovat. Nesnědený chleba mohl vyvolat podezření a prozradit ho. Strčil jej do bot, zpola již zaplněných

odpadem ze stěny. Sám byl již zvyklý chodit bos. Jak se mu půjde bez bot tam, na svobodě, o tom ani nechtěl přemýšlet. Hlavně aby se dostal ven. Hned jak se setmělo a za dveřmi utichl veškerý ruch a hluk, poklekl na kolena a pokřižoval se. Nebyl sice nijak zvlášť nábožensky založený, ale přeci jen. . . Pro tak obrovský cíl se hodí všechny prostředky, ďáblové i boží. Třeba pomohou. Odvalil stranou kámen, shrbil se, předklonil se – hlava se zatím vešla. Pořádně si přitom odřel ucho a sedřel si kůži na čele. Prolézt tělem však bylo náročnější. Hlavně nemohl protáhnout rameno a ruku, ať jí v tom kamenném tunelu kroutil všelijak. Chvilí se vrtěl a natáčel, až se nadobro zasekl a zhrozil se, že nemůže ven ani zpátky. Nakonec se mu to nějak podařilo, protáhl ruku i hlavu a přitom se pod košilí odřel do krve. Horší bylo, že ani potom to nešlo snadněji. Pomalu mu docházelo, že asi nemá dost sil na to, aby se protáhl na jednu nebo na druhou stranu. Chvilku ležel jen tak, zaklesnutý mezi kameny, a nehýbal se. Tehdy si zřetelně uvědomil, že je s ním konec, pokud nenajde sílu k poslednímu náporu. Zmocnil se ho strach. A strach jako by mu dodal síly, jako by ho přinutil se rvát. Uchopil rukou cosi vpředu a o kousek se posunul. Znovu se vzepjal a ještě o kousek se posunul. A ještě. Nakonec vytáhl z kamenného tunelu hrudník a dále už to bylo snadné.

Ocitl se venku, u zdi, na mokré studené dlažbě, kde mezi kameny prorůstala jemná tráva. Venku byla tma, chladno a klid. Nějakou dobu ležel nehybně na dlažbě, oddychoval, neschopen se zvednout, aby se posadil. Po chvíli zvedl hlavu. Proti černému nebi se tyčila šedá kamenná stěna, kolem které se táhla další zeď – zřejmě jedna z věží této staré budovy. Stěna ubíhala do strany, kolem jeho díry, která mu jako černá skvrna zela nízko u nohou. Kolem něj byla noc a svoboda – konečně jí dosáhl. Proč ale necítil radost?

Něco mu neustále kazilo radost z nabyté svobody. Možná jakási temná nejistota z okolí? Kde to vlastně je? Ulice, dvorek, zanedbaná zahrada? Nikde neviděl žádné stromy. Vždyť přeci podél staré vězeňské zdi musely nějaké růst! Místo stromů se do výše strmě vypínala černá věž a za ní se ve tmě rýsovalo šedé pokračování stále stejné zdi. Se zlou předtuchou se postavil na nohy, vrávoravě popocházel podél stěny a ohmatával ji zakrvácenou rukou. Bosýma nohama našlapoval na kluzkou studenou dlažbu. Brzy došel až do rohu, kde vysoká, třípatrová zeď uhýbala. Zabočil podél ní a skoro se dal do běhu. Stále rukou ohmatával hrubou omítku stěny, čekal, že narazí na nějaká vrata, bránu nebo východ. Avšak marně. Chvilí běžel a skoro se uhodil o výstupek nerovného kamenného zdiva, za kterým se cosi černalo. Byl to široký a vysoký výklenek a v něm východ z této kamenné pasti. Ano, ve výklenku se černaly obrovské dveře s železným kováním, ale ani podél dveří ani pod nimi neprosvítala jediná skulinka. Nebyla na nich ani závora. Jemně na dveře zatlačil, opřel se do nich ramenem, ale ani se pod jeho slabou silou nepohnuly. Vrhł se na druhou stranu. Do něčeho narazil a upadl na dlažbu. Rozbil si koleno. Vstal a vzápětí strnul v němém úžasu. Nad ním se proti temně šedému nebi rýsovaly známé obrysy šibenice. Přímo nad jeho hlavou visela oprátka. Pod ní stály dřevěné schůdky, o které se prve ve tmě uhodil. Nebylo úniku.

Zdrcený a vysílený klesl tiše na zem. Dostal se do slepé uličky, spadla klec. Naděje, která jej takovou dobu vedla, mu před očima pohasínala, až náhle skonala. On přitom ještě žil, ale už jen částí své bytosti. Žít ve vězení nemělo smysl, zemřít nebylo o nic rozumnější. Lépe by bylo vůbec se nenarodit. Jenže to bohužel nezáleželo na něm. . .

z běloruštiny přeložil Adam Havlín
čestné uznání v kategorii próza

Pranýř překladaelů

Přes léto se na diskusních serverech www.okoun.cz a www.nyx.cz překlady rozebíraly spíše z teoretických pozic, takže i přes tříměsíční pauzu není tentokrát úlovek v překladaelských sítích příliš bohatý co do počtu.

VASLAF Minulé úterý, v jinak dobrém dokumentárním cyklu *Zázraky technické civilizace*, jsem se dozvěděl, že při přepadení vlaku a požáru lokomotivy zahynuli inženýr a hasič.

BALDACHYN Teď v *Děvčátka Momo a ukradený čas* napsala želva na krunýř „With the Flower“ a její vnitřní hlas to přeložil jako „Důvěřuj mi“.

DADEL V dabingu i titulcích korejského filmu *Zabij systém* (v ČR vydal Intersonic), jehož hrdiny jsou profesionální hráči počítačových her (pro-gamers), je toto slovo přeloženo jako „programátor“

CORWEX Já myslel, že tahle chyba je jen fáma z auditek jako je tohle: v titulcích k *Life Aquatic* (Život pod vodou) je MUTINY přeloženo jako MLČENÍ. . .

NASA Mám rozkoukáno *Band of Brothers* a kdykoli někdo zařve „medic“, v titulcích je „sanitka“, párkrát se tam objevilo i „sanitář“ :-)

MATEEJ *Velmi nebezpečné známosti* (televize před 3 týdny): Deník, kterej tam někdo drží v ruce, měl na deskách nápis „Journal of Valmont“. Přeloženo to bylo jako „Valmontův časopis“. Taky se tam někdo chlubil tím, že pracoval na volební kampani Coliny Powellové. Ach jo.

UNSEEN Není to faktický nesmysl, ale nějakým způsobem mě hrozně irituje, když vidím název filmu *Racing stripes* o závodní zebře přeložen jako *Rychlý stripes*. . . to už to nemohl být *Rychlý proužek*, nebo tak něco? Naopak mne pobavilo, když jsem se ve hře *Stealth Combat* dozvěděl, že mohu ovládat kromě vrtulníku i světlý džíp .o))))

CNV Bezva perlička byla v předminulým Reflexu – v překladu nějaké úvahy nad dnešní hudbou a mládeží. Eminemův kousek „Cleaning Out My Closet (Mama I’m Sorry)“ tam byl přeložen jako „Uklid’ mi hajzl, mami, promiň“ :)))

(Schválně jsem si našla text, jestli se tam náhodou přece jen o nějakých záchodech nemluví, ale nemluví :)

GREATDRAKE V jedné publikaci přeložené z polštiny: „Znalostí práva předejdete faktům“.

ZANGWIL Včera, nějakej dabovanej britskej film na Primě: „Kdo nám posílá znova krvavé dárečky?“

vyplavil Radim Kučera

*Elektronickou verzi *Plav Revue* naleznete na adrese www.splav.cz.*